

Vergaderjaar 2025–2026

VIII

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2025 (wijziging samenhangende met Miljoenennota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de [Comptabiliteitswet 2016](#) elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2025 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

Wetsartikel 2

De vaststelling van de begrotingsstaat geschiedt in duizenden euro's.

Wetsartikel 3

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van deze wet.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
G. Moes

B BEGROTINGSTOELICHTING

1. Inhoudelijke toelichting

Dit onderdeel van de memorie van toelichting bestaat uit een inhoudelijk deel en een artikelsgewijs deel. Per beleidsartikel wordt een overzicht van de wijzigingen gegeven, inclusief toelichting. Daarbij worden mutaties groter of gelijk aan onderstaande staffel toegelicht.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting in € miljoen)	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

Indien er geen wijzigingen in een beleidsartikel zijn, dan is daarvoor ook geen aparte tabel (budgettaire gevolgen van beleid) opgenomen. Deze Suppletoire Begroting September bij Prinsjesdag bevat wijzigingen op de OCW-begroting die in 2025 van start gaan. Deze wijzigingen worden al bij Prinsjesdag aan de Tweede Kamer voorgelegd, in plaats van (zoals voorheen) bij de Tweede Suppletoire Begroting.

2. Budgettaire consequenties beleidsartikelen

Beleidsartikel 1. Primair onderwijs

Tabel 1 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	17.999.682	92.529	18.092.211
Uitgaven	17.033.359	- 9.477	17.023.882
Bekostiging	15.479.863	- 717	15.479.146
Bekostiging po-instellingen	15.326.200	- 900	15.325.300
Bekostiging Caribisch Nederland	33.924	183	34.107
Aanvullende bekostiging	104.624	0	104.624
Aanpak lerarentekort G5	15.115	0	15.115
Subsidies (regelingen)	793.176	2.945	796.121
Onderwijsvoorziening Jonggehandicapten	35.204	0	35.204
Nederlands onderwijs buitenland	15.328	0	15.328
Humanistisch vormend en godsdienstonderwijs	19.049	0	19.049
School en omgeving	122.492	- 1.597	120.895
Basisvaardigheden	372.104	4.346	376.450
NGF Open Leermateriaal	4.584	- 2.370	2.214
NGF Digitaal Onderwijs	7.634	- 1.000	6.634
Schoolmaaltijden	81.350	- 233	81.117
Brugfunctionaris PO	41.909	0	41.909
Overige subsidies	93.522	3.799	97.321
Opdrachten	40.658	- 13.753	26.905
Opdrachten	40.658	- 13.753	26.905
Bijdrage aan agentschappen	46.126	1.908	48.034
Dienst Uitvoering Onderwijs	46.126	1.908	48.034
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	10.629	0	10.629
Stichting Vervangingsfonds en Participatiefonds	7.599	0	7.599
UWV	3.030	0	3.030
Bijdrage aan medeoverheden	662.907	140	663.047
Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	638.352	0	638.352
Caribisch Nederland	21.555	140	21.695
Scholenprogramma Groningen	3.000	0	3.000
Overig	0	0	0
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	0	0	0
Brede scholen	0	0	0
Ontvangsten	35.208	0	35.208

Toelichting***Verplichtingen***

De verplichtingen stijgen per saldo met € 92,5 miljoen. Dit is vooral het gevolg van de bijstelling van de subsidieregeling School en Omgeving. Deze subsidieregeling wordt voor de periode 2025-2028 volledig verplicht, waardoor het verplichtingenbudget voor 2025 met € 82,7 miljoen wordt verhoogd. Daarnaast vindt een interne overboeking plaats tussen het primair en voortgezet onderwijs binnen de subsidieregeling Verbetering basisvaardigheden 2025. Hierbij wordt € 22,4 miljoen aan verplichtingen overgeheveld naar het primair onderwijs, omdat de subsidieaanvragen een andere verhouding laten zien dan vooraf ingeschat.

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 9,5 miljoen.

Beleidsartikel 3. Voortgezet onderwijs

Tabel 2 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	13.182.536	- 13.170	13.169.366
			0
Uitgaven	12.392.000	- 17.230	12.374.770
			0
Bekostiging	11.406.336	4.203	11.410.539
Bekostiging vo-instellingen	11.294.479	4.044	11.298.523
Bekostiging Caribisch Nederland	28.307	159	28.466
Aanvullende regeling strategisch personeelsbeleid, begeleiding starters en thuiszitters	79.010	0	79.010
Aanvullende regelingen leerlingendaling	4.540	0	4.540
Subsidies (regelingen)	790.622	- 20.081	770.541
Stichting Kennisnet (basissubsidie) po, vo, mbo	29.332	1.392	30.724
Praktijkgerichte programma's	16.605	0	16.605
Basisvaardigheden	235.111	- 4.346	230.765
Maatschappelijke diensttijd	159.531	- 1.970	157.561
School en omgeving	71.361	1.597	72.958
NGF Ontwikkelkracht	24.972	- 4.000	20.972
Schoolmaaltijden	52.650	0	52.650
Brugfunctionaris VO	11.520	0	11.520
NGF Techkwadraat	48.324	- 1.500	46.824
NGF Innovatieve onderwijs huisvesting	14.214	- 5.133	9.081
Overige subsidies	127.002	- 6.121	120.881
Opdrachten	38.549	- 7.978	30.571
Opdrachten	36.106	- 8.478	27.628
MDT opdrachten	2.443	500	2.943
Bijdrage aan agentschappen	82.638	4.597	87.235
Dienst Uitvoering Onderwijs	82.638	4.597	87.235
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	73.497	2.029	75.526
College voor Toetsen en Examens	19.746	1.539	21.285
SLOA: onderwijs ondersteunende instellingen	53.751	490	54.241
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	358	0	358
GRAZ (ECML) en PISA	358	0	358
Ontvangsten	7.868	3.151	11.019

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen dalen per saldo met € 13,2 miljoen. Net als bij artikel 1 wordt het verplichtingenbudget van de subsidieregeling School en Omgeving verhoogd. De subsidieregeling wordt in de periode 2025-2028 volledig verplicht, waardoor het verplichtingenbudget in 2025 met € 25,9 miljoen wordt verhoogd. Daarnaast vindt een interne overboeking plaats tussen het primair en voortgezet onderwijs binnen de subsidieregeling Verbetering basisvaardigheden 2025. Hierbij wordt € 22,4 miljoen aan verplichtingen overgeheveld van het voortgezet onderwijs naar het primair onderwijs, omdat de subsidieaanvragen een andere verhouding laten zien dan vooraf ingeschat. Tot slot dalen de verplichtingen met respectievelijk € 5,0 miljoen en € 4,0 miljoen, doordat middelen voor de NGF-programma's Onderwijshuisvesting en Ontwikkelkracht worden doorgeschoven naar 2026.

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 17,2 miljoen. Deze verlaging bestaat voornamelijk uit verschillende technische mutaties, zoals een interne overboeking voor de subsidieregeling Verbetering basisvaardigheden 2025 van € 4,3 miljoen naar het primair onderwijs. Tot slot dalen de uitgaven met respectievelijk € 5,1 miljoen en € 4,0 miljoen, doordat middelen voor de NGF-programma's Onderwijshuisvesting en Ontwikkelkracht worden doorgeschoven naar 2026.

Beleidsartikel 4. Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	6.480.740	- 12.088	6.468.652
			0
Uitgaven	6.176.677	- 4.241	6.172.436
			0
Bekostiging	5.484.142	1.547	5.485.689
Bekostiging mbo-instellingen	4.713.382	1.756	4.715.138
Bekostiging Caribisch Nederland	13.415	0	13.415
Bekostiging vavo	95.370	0	95.370
Loopbaanoriëntatie	32.000	0	32.000
Kwaliteitsafspraken investeringsbudget	538.984	0	538.984
Regionaal Investeringsfonds	17.711	0	17.711
Regionaal Programma	43.280	- 209	43.071
Aanvullende bekostiging krimpregio's	30.000	0	30.000
Subsidies (regelingen)	333.559	25	333.584
Praktijkleren	262.597	0	262.597
LLO Collectief Laagopgeleiden en Laaggeletterden (NGF)	770	0	770
Basisvaardigheden voor volwassenen/Tel mee met Taal	7.845	53	7.898
Loopbaanoriëntatie	1.818	0	1.818
Doorstroom beroepskolom	33.180	0	33.180
Vakwedstrijden MBO	5.397	0	5.397
Overige subsidies	21.952	- 28	21.924
Opdrachten	16.000	- 3.020	12.980
Opdrachten	16.000	- 3.020	12.980
Bijdrage aan agentschappen	27.857	- 523	27.334
Dienst Uitvoering Onderwijs	24.274	- 639	23.635
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	3.583	116	3.699
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	99.780	- 2.270	97.510
College voor Toetsen en Examens	1.859	- 1.859	0
Wet SLOA	0	0	0
SBB	91.328	- 518	90.810
NWO: NRO- Programma's MBO	5.584	0	5.584
NCP NLQF	1.009	107	1.116
Bijdrage aan medeoverheden	215.339	0	215.339
RMC's	54.478	0	54.478
Educatie	104.066	0	104.066
Regionaal Programma	55.100	0	55.100
Masterplan Campus Groningen	1.695	0	1.695

Tabel 3 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Ontvangsten	4.700	1.000	5.700

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen dalen per saldo met € 12,1 miljoen. Dit komt met name door een verlaging van het verplichtingenbudget voor overige subsidies, aangezien een deel van de meerjarige verplichtingen al in eerdere jaren is aangegaan. Daardoor wordt het budget met € 8,0 miljoen neerwaarts bijgesteld. De subsidieregeling Praktijkleren wordt verlaagd met € 2,2 miljoen, terwijl het budget voor de bekostiging van mbo-instellingen juist met € 3,1 miljoen stijgt om vergelijkbare redenen. Voor de uitvoering van het Wetsvoorstel Studiefinanciering BES (WsF BES) wordt binnen de lumpsum € 1,5 miljoen herschikt, bedoeld voor de aanpassing van normbedragen en de uitwonende beurs. Daarnaast wordt € 1,9 miljoen overgeheveld naar het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) voor onderzoek naar kansrijke interventies op het gebied van basisvaardigheden. Tot slot vervalt een garantie van € 1,2 miljoen.

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 4,2 miljoen, onder meer door de intensivering van de lumpsum voor de WsF BES en de interne overboeking naar NRO.

Beleidsartikel 6. Hoger onderwijs

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 6 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	4.805.891	40.989	4.846.880
Uitgaven	4.749.455	– 22.189	4.727.266
Bekostiging	4.472.806	2.093	4.474.899
Bekostiging onderwijsdeel	4.265.993	2.093	4.268.086
Bekostiging ontwerp en ontwikkeling	165.939	0	165.939
Bekostiging flexibel hoger onderwijs voor volwassenen	300	0	300
Fonds onderzoek en wetenschap	40.574	0	40.574
Subsidies (regelingen)	190.901	– 23.184	167.717
Tegemoetkoming 2e lerarenopleiding	2.273	0	2.273
NGF Aanpak professionalisering leraren	4.597	– 45	4.552
NGF Katalysator	114.627	– 22.951	91.676
NGF Digitale impuls	67.077	– 188	66.889
Overige subsidies	2.327	0	2.327
Bijdrage aan agentschappen	22.101	– 1.098	21.003
Dienst Uitvoering Onderwijs	22.101	– 1.098	21.003
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	63.647	0	63.647
NWO: Promotiebeurs voor leraren	12.443	0	12.443
NWO: NRO-programma HO	28.781	0	28.781
Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)	7.301	0	7.301
Bijdrage RWT Nuffic	10.494	0	10.494
Bijdrage RWT Centr. Stud	4.628	0	4.628
Ontvangsten	17	491	508

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen stijgen per saldo met € 40,9 miljoen. Er wordt voor een bedrag van € 31,1 miljoen aan nieuwe garanties verleend. Daarnaast zijn er kasschuiven opgenomen, waaronder € 9,9 miljoen binnen het programma van Leven Lang Ontwikkelen (LLO) van het Nationaal Groeifonds (NGF). De kasschuiven betreffen verschuivingen van budgetten naar latere jaren vanwege meerjarige subsidies, openstelling van subsidieregelingen en reserveringen voor uitvoeringskosten conform gemaakte afspraken met betrokken partijen.

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 22,2 miljoen. Dit komt onder andere door een kasschuif binnen het NGF-project LLO van € 23,2 miljoen. De verschuiving houdt verband met planning van projecten, meerjarige subsidies en uitvoeringskosten.

Beleidsartikel 7. Wetenschappelijk onderwijs

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 7 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	7.686.350	7.233	7.693.583
Uitgaven	7.396.139	13.482	7.409.621
Bekostiging	7.381.097	13.510	7.394.607
Bekostiging onderwijsdeel	3.445.641	13.510	3.459.151
Bekostiging onderzoeksdeel	2.951.081	0	2.951.081
Bekostiging ondersteuning geneeskunde onderwijs en onderzoek	877.636	0	877.636
Fonds onderzoek en wetenschap	106.739	0	106.739
Subsidies (regelingen)	7.915	100	8.015
Vluchteling Studenten UAF	2.665	0	2.665
Expertisecentrum inclusief onderwijs (ECIO)	1.095	0	1.095
Interstedelijk Studentenoverleg (ISO)	391	0	391
Landelijke Studenten Vakbond (LSVb)	351	0	351
Overige subsidies	3.413	100	3.513
Opdrachten	3.797	- 128	3.669
Opdrachten	3.797	- 128	3.669
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	3.330	0	3.330
Europees Universitair Instituut Florence (EUI)	2.141	0	2.141
United Nations University (UNU)	1.189	0	1.189
Ontvangsten	16	0	16

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen stijgen per saldo met € 7,2 miljoen. Dit wordt mede veroorzaakt door een interne overboeking van € 13,5 miljoen vanuit artikel 16, bestemd voor de versterking van de weerbaarheid van universiteiten. Daarnaast zijn er enkele kleinere technische mutaties.

Uitgaven

De uitgaven stijgen per saldo met € 13,5 miljoen als gevolg van dezelfde interne overboeking vanuit artikel 16.

Beleidsartikel 8. Internationaal beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	26.826	72	26.898
Uitgaven	26.827	72	26.899
Subsidies (regelingen)	8.955	0	8.955
Stichting Ons Erfdeel	185	0	185
Stichting Nuffic	1.197	0	1.197
Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs & Training	4.918	0	4.918
Internationalisering onderwijs	94	0	94
Duitsland Instituut Amsterdam (DIA)	972	0	972
Netherlands house for Education and Research (Nether)	687	0	687
Overige incidentele subsidies	902	0	902
Opdrachten	6.300	144	6.444
Opdrachten	6.300	144	6.444
Bijdrage aan medeoverheden	1.405	0	1.405
Bijdrage aan medeoverheden	1.405	0	1.405
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	9.615	0	9.615
Nederlandse Taalunie	7.974	1.000	8.974
Europa College Brugge	35	0	35
Unesco	59	0	59
OESO CERI	101	0	101
Fulbright Center	422	0	422
EU-programma's en activiteiten	23	0	23
Overige bijdragen	1.001	- 1.000	1
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	552	- 72	480
Vlaams-Nederlandshuis DeBuren (Hoofdstuk 5 BuZa)	552	- 72	480
Ontvangsten	99	0	99

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen stijgen per saldo met € 0,07 miljoen.

Uitgaven

De uitgaven stijgen per saldo met € 0,07 miljoen.

Beleidsartikel 9. Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 9 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	400.075	- 1.080	398.995
Uitgaven	410.575	- 1.080	409.495
Bekostiging	230.405	- 1.600	228.805
Tekorten regio's	230.405	- 1.600	228.805
Subsidies (regelingen)	169.919	0	169.919
Lerarenbeurs	68.678	0	68.678
Zij-instroom	94.371	0	94.371
Overige subsidies	6.870	0	6.870
Opdrachten	5.865	505	6.370
Opdrachten	5.865	505	6.370
Bijdrage aan agentschappen	4.386	15	4.401
Dienst Uitvoering Onderwijs	4.386	15	4.401
Ontvangsten	7.000	0	7.000

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen dalen per saldo met € 1,1 miljoen.

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 1,1 miljoen.

Beleidsartikel 11. Studiefinanciering

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 11 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	6.975.507	7.228	6.982.735
Uitgaven	6.975.507	7.228	6.982.735
Inkomensoverdrachten	4.012.193	0	4.012.193
Basisbeurs gift (R)	482.728	0	482.728
Aanvullende beurs gift (R)	835.512	0	835.512
Reisvoorziening gift (R)	896.126	0	896.126
Studievoorschotvouchers (R)	667.756	0	667.756
Caribisch Nederland gift (R)	1.959	0	1.959
Tegemoetkoming (R)	922.960	0	922.960
Overige uitgaven (R)	205.152	0	205.152
Leningen	2.713.167	0	2.713.167
Basisbeurs Prestatiebeurs (NR)	873.126	0	873.126
Aanvullende beurs Prestatiebeurs (NR)	291.972	0	291.972
Caribisch Nederland prestatiebeurs (NR)	262	0	262
Reisvoorziening (NR)	18.945	0	18.945
Rentedragende lening (NR)	1.323.257	0	1.323.257
Collegegeldkrediet (NR)	157.285	0	157.285
Levenlanglerenkrediet (NR)	18.609	0	18.609
Caribisch Nederland leningen (NR)	408	0	408
Overige uitgaven (NR)	29.303	0	29.303
Bijdrage aan agentschappen	250.147	7.228	257.375
Dienst Uitvoering Onderwijs	250.147	7.228	257.375
Ontvangsten	2.832.722	0	2.832.722
Ontvangen rente (R)	253.547	0	253.547
Ontvangsten Caribisch Nederland (R)	846	0	846
Overige ontvangsten (R)	25.501	0	25.501
Terugontvangen lening (NR)	2.552.739	0	2.552.739
Ontvangsten Caribisch Nederland (NR)	89	0	89

Toelichting *Verplichtingen*

De verplichtingen stijgen per saldo met

€ 7,2 miljoen. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van een interne overboeking van € 11,9 miljoen naar DUO, die tot en met 2028 verantwoordelijk blijft voor de levering van de Virtual Desktop Infrastructure (VDI) werkplek.

Uitgaven

De uitgaven stijgen per saldo met € 7,2 miljoen, mede door dezelfde interne overboeking naar DUO voor de VDI-werkplek.

Beleidsartikel 12. Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

Tabel 9 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 12 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	74.327	- 92	74.235
Uitgaven	74.327	- 92	74.235
Inkomensoverdracht	70.823	0	70.823
Tegemoetkoming lerarenopleiding (tlo) (R)	3.137	0	3.137
Tegemoetkoming deeltijd (R)	2.770	0	2.770
Tegemoetkoming vavo voltijd (R)	5.146	0	5.146
Tegemoetkoming vo voltijd (R)	56.672	0	56.672
Tegemoetkoming vso voltijd (R)	3.098	0	3.098
Leningen	21	0	21
Omboeking van kort- naar langlopende vorderingen (NR)	21	0	21
Bijdrage aan agentschappen	3.483	- 92	3.391
Dienst Uitvoering Onderwijs	3.483	- 92	3.391
Ontvangsten	1.962	0	1.962
Tegemoetkoming lerarenopleiding en deeltijd vo (R)	291	0	291
Meerderjarige scholieren v(s)o en vavo (R)	1.671	0	1.671

Toelichting *Verplichtingen*

De verplichtingen dalen per saldo met € 0,1 miljoen.

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 0,1 miljoen.

Beleidsartikel 13. Lesgeld

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 13 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	19.589	- 516	19.073
Uitgaven	19.589	- 516	19.073
Bijdrage aan agentschappen	19.589	- 516	19.073
Dienst Uitvoering Onderwijs	19.589	- 516	19.073
Ontvangsten	250.713	0	250.713

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen dalen per saldo met
€ 0,5 miljoen.

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 0,5 miljoen.

Beleidsartikel 14. Cultuur

Tabel 11 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 14 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	832.854	46.255	879.109
Uitgaven	1.469.713	- 4.790	1.464.923
Bekostiging	1.200.141	358	1.200.499
Culturele basisinfrastructuur vierjaarlijkse instellingen	278.505	- 748	277.757
Culturele basisinfrastructuur vierjaarlijkse fondsen	339.524	- 154	339.370
Museale instellingen met een wettelijke taak	281.177	682	281.859
Stelseltaken openbare bibliotheekvoorzieningen	36.362	- 500	35.862
Digitale openbare bibliotheek	19.816	0	19.816
Bibliotheekvoorziening leesgehandicapten	14.728	0	14.728
Monumentenzorg	188.232	6.406	194.638
Archieven (incl. Regionale Historische Centra)	41.740	- 5.271	36.469
Cultuureducatie (via primair onderwijs)	57	- 57	0
Subsidies (regelingen)	124.833	- 12.732	112.101
Verbreden inzet cultuur	15.404	- 839	14.565
Internationaal cultuurbeleid (incl. HGIS)	10.188	- 774	9.414
Programma leesbevordering	34.653	- 331	34.322
Creatieve Industrie	2.747	599	3.346
Specifiek cultuurbeleid	33.480	2.452	35.932
Subsidies Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	5.712	- 350	5.362
NGF CIIC	22.649	- 13.489	9.160
Opdrachten	32.488	- 1.482	31.006
Beleidsonderzoek, evaluaties en kennisbasis	2.594	- 65	2.529
Opdrachten Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	14.908	- 90	14.818
NGF Opdrachten	1.599	- 670	929
Overige opdrachten	13.387	- 657	12.730
Bijdrage aan agentschappen	70.348	9.066	79.414
Nationaal Archief	70.348	9.066	79.414
Bijdragen aan medeoverheden	39.831	0	39.831
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	2.072	0	2.072
Ontvangsten	734	24.218	24.952

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen stijgen per saldo met € 46,3 miljoen. Dit is een saldo van verschillende mutaties. De garantieverplichtingen dalen per saldo met € 17,6 miljoen. Deze per saldo daling wordt veroorzaakt doordat € 35,3 miljoen aan eerder verstrekte garanties komt te vervallen, terwijl er voor € 17,7 miljoen aan nieuwe garanties wordt verleend. Daarnaast zijn er diverse bijstellingen in de verplichtingenraming voor 2025. Voor zowel de vierjaarlijkse instellingen als fondsen is dit het gevolg van de loonbijstelling tranche 2025, die over vier jaar verplicht wordt. Dit leidt tot een verhoging van respectievelijk € 25,0 miljoen en € 21,0 miljoen. Voor de Rijksmusea wordt de verplichtingenraming met € 21,0 miljoen bijgesteld.

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 4,8 miljoen. Dit is een saldo van verschillende mutaties. Er vindt een kasschuif plaats van € 12,5 miljoen voor het NGF-project Creative Industries Immersive Impact Coalition (CIIC). Omdat een deel van het budget voor CIIC in 2025 niet wordt benut, wordt dit conform afspraken doorgeschoven naar latere jaren. Daarnaast vindt een desaldering plaats van € 10,8 miljoen. Subsidies voor monumenteninstandhouding worden gemiddeld na zeven jaar definitief vastgesteld, doorgaans lager dan de toegekende bedragen. Hierdoor ontstaat budgettaire ruimte. Deze ruimte wordt via de mutatie opnieuw ingezet voor de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM). Zie Kamerbrief «Aanpak grote monumenten en religieus erfgoed» ([Kamerstukken II 2024/25, 32156, nr. 140](#)).

Ontvangsten

De ontvangsten stijgen per saldo met € 24,2 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de desaldering van € 10,8 miljoen en een ontvangst van € 13,4 miljoen van het Fonds Podiumkunsten (FPK). Van de middelen die aan het FPK zijn verstrekt voor de vierde suppletieregeling in het kader van coronasteun is bij het FPK een bedrag van € 13,4 miljoen niet tot besteding gekomen.

Beleidsartikel 15. Media

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 15 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	1.338.713	- 119	1.338.594
Uitgaven	1.300.152	- 145	1.300.007
Bekostiging	1.253.502	0	1.253.502
Landelijke publieke omroep	980.286	0	980.286
Regionale omroep	197.578	1	197.579
Stichting Omroep Muziek	22.555	14	22.569
Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (NIBG)	31.739	0	31.739
Stimuleringsfonds voor de Journalistiek	3.181	0	3.181
Co-productiefonds Binnenlandse Omroep (CoBO)	5.866	0	5.866
Mediawijsheid Expertisecentrum (Bewust mediagebruik)	1.944	0	1.944
Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO)	2.007	0	2.007
Dotatie/onttrekking Algemene Mediareserve	7.665	- 15	7.650
Lokale journalistiek	0	0	0
Overige bekostiging media	681	0	681
Subsidies (regelingen)	35.968	- 37	35.931
Onderzoeksjournalistiek	15.015	0	15.015
Lokale journalistiek	19.748	0	19.748
Overige Subsidies	1.205	- 37	1.168
Opdrachten	833	- 144	689
Opdrachten	833	- 144	689
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	9.763	36	9.799
Commissariaat voor de Media	9.763	36	9.799
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	86	0	86
European Audiovisual Observatory	86	0	86
Ontvangsten	165.100	0	165.100
Reclame ontvangsten	165.100	0	165.100

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen dalen per saldo met € 0,1 miljoen.

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 0,1 miljoen.

Beleidsartikel 16. Onderzoek en wetenschapsbeleid

Tabel 13 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 16 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	1.763.444	49.456	1.812.900
Uitgaven	1.808.013	- 6.011	1.802.002
Bekostiging	1.489.476	15.476	1.504.952
NWO	680.881	2.339	683.220
KNAW	115.999	614	116.613
KB	68.477	612	69.089
NWO Talentenontwikkeling	165.885	0	165.885
NWO TTW	8.000	0	8.000
NWO grootschalige researchinfrastructuur	55.380	0	55.380
NWO Praktijkgericht Onderzoek	72.640	- 300	72.340
Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO)	28.441	10.711	39.152
Poolonderzoek	3.147	0	3.147
Caribisch Nederland	2.500	0	2.500
NWO NWA	134.653	1.500	136.153
NWO Fonds onderzoek en wetenschap	137.047	0	137.047
NWO Praktijk onderzoek en wetenschap	16.426	0	16.426
Subsidies (regelingen)	171.038	- 5.093	165.945
VSC	323	0	323
Naturalis Biodiversity Center	13.798	0	13.798
BPRC	13.104	0	13.104
NEMO Science Museum	4.246	0	4.246
STT	278	0	278
Stichting AAP	1.304	0	1.304
Nationale Coördinatie	8.082	- 1.525	6.557
Subsidie Fonds onderzoek en wetenschap	84.501	- 783	83.718
Nationaal Groeifonds	34.291	- 418	33.873
Delta Climate Center	10.565	- 2.367	8.198
Netherlands Academy of Engineering	546	0	546
Opdrachten	20.856	- 14.937	5.919
Opdrachten	16.024	- 12.329	3.695
Opdrachten Fonds onderzoek en wetenschap	4.832	- 2.608	2.224
Bijdrage aan agentschappen	4.097	- 1.390	2.707
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	1.912	- 776	1.136
RVO Fonds onderzoek en wetenschap	2.185	- 614	1.571

Tabel 13 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 16 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	122.546	- 67	122.479
EMBC	1.390	0	1.390
EMBL	7.828	0	7.828
ESA	37.426	0	37.426
CERN	64.163	- 67	64.096
ESO	11.739	0	11.739
SKAO	0	0	0
Ontvangsten	7.100	0	7.100

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen stijgen per saldo met € 49,5 miljoen. De verplichtingenraming voor de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) wordt met € 36,5 miljoen verhoogd. Dit betreft een ophoging van de verplichtingenstand vanwege het verplichten van de LPO-tranche 2025 voor het jaar 2026. Daarnaast zijn er diverse kleinere technische mutaties opgenomen. Zo is de verplichtingenraming voor het NWO Fonds en onderzoek verhoogd met € 4,7 miljoen. Tevens is er een bijstelling van de verplichtingenraming van € 3,9 miljoen voor de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 6,0 miljoen.

Beleidsartikel 25. Emancipatie

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 15 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	11.306	- 258	11.048
Uitgaven	24.370	- 258	24.112
Bekostiging	14.454	0	14.454
Kennisinfrastructuur: Gender- en lhbt- gelijkheid	14.454	0	14.454
Subsidies (regelingen)	6.666	- 378	6.288
Gender- en lhbt- gelijkheid 2022-2027	6.666	- 378	6.288
Opdrachten	3.244	120	3.364
Bijdrage aan medeoverheden	6	0	6
Gemeentefonds gender- en lhbt- gelijkheid	6	0	6
Ontvangsten	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen dalen per saldo met € 0,3 miljoen.

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 0,3 miljoen.

Beleidsartikel 91. Nog onverdeeld

Tabel 15 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 91 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	- 4.615	4.615	0
Uitgaven	- 4.615	4.615	0
Loonbijstelling	- 4.615	4.615	0
<i>waarvan</i> programma	0	0	0
<i>waarvan</i> apparaat	- 4.615	4.615	0
Prijsbijstelling	0	0	0
<i>waarvan</i> programma	0	0	0
<i>waarvan</i> apparaat	0	0	0
Onvoorzien			
Ontvangsten	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen en Uitgaven

De verplichtingen en uitgaven stijgen per saldo met € 4,6 miljoen. Dit betreft de doorverdeling van de taakstelling op de loonbijstelling tranche 2025 voor externe inhuur die in de Eerste Suppletoire Begroting is geparkeerd op dit artikel.

Niet-beleidsartikel 95. Apparaat kerndepartement

Tabel 16 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 95 (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. suppletoire begrotingen, NvW en amendementen)(1)	Mutaties suppletoire begroting september (2)	Stand suppletoire begroting september (3) = (1) + (2)
Verplichtingen	470.887	- 11.254	459.633
Uitgaven	470.887	- 11.254	459.633
Personele uitgaven	391.484	- 68	391.416
<i>waarvan</i> eigen personeel	368.868	236	369.104
<i>waarvan</i> externe inhuur	17.997	- 304	17.693
<i>waarvan</i> overige personele uitgaven	4.619	0	4.619
Materiële uitgaven	79.403	- 11.186	68.217
<i>waarvan</i> ICT	9.932	- 177	9.755
<i>waarvan</i> bijdrage aan SSO's	23.642	- 149	23.493
<i>waarvan</i> overige materiële uitgaven	45.829	- 10.860	34.969
Begrotingsreserve schatkistbankieren	0	0	0
Ontvangsten	539	0	539

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen dalen per saldo met € 11,3 miljoen als gevolg van verschillende technische mutaties. Deze mutaties betreffen voornamelijk interne overboekingen, waarbij de grootste een bedrag van € 10,6 miljoen omvat. Met deze overboeking worden de voor de VDI-werkplek bestemde middelen naar DUO overgeheveld.

Uitgaven

De uitgaven dalen per saldo met € 11,3 miljoen. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door een overboeking van € 10,6 miljoen naar DUO voor de VDI-werkplek.